

Archeologienota

Herne, Spoorweg

Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies.....	2
2.1	<i>Datering en interpretatie onderzoeksterrein</i>	<i>2</i>
2.2	<i>Waardering archeologische vindplaatsen</i>	<i>2</i>
2.3	<i>Impactbepaling</i>	<i>2</i>
2.4	<i>Bepalingen van de maatregelen.....</i>	<i>4</i>
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek.....	4
2.4.2	Volledigheid van het (voor)onderzoek	4
3	Bibliografie.....	6

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Herne, Spoorweg
Ligging	Spoorweg aan de Daelstraat en de Smeyersmarkstraat, gemeente Herne, provincie Vlaams-Brabant
Kadaster	Herne, Afdeling 1, Sectie E, Percelen: 392C3, 392R, 393C, 431E, 436F, 437E, 438E, 439C, 440A, 441H, 441E Herne, Afdeling 1, Sectie H, Percelen: 322M, 312C, 329A, 321G, 323G
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2024-0012
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek 2023J74
Bewaarplaats archief	BAAC Vlaanderen

Actoren

Auteur	Sofie Van Holsbeeck
Betrokken actoren	Inger Woltinge

Plangebied

Oppervlakte plangebied	10.894,96 m ²
Kartering gewestplan	Landschappelijk waardevol agrarisch gebied (0901)

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹, tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Het bodembestand lijkt niet aangetast te zijn gedurende de laatste eeuwen. De historische kaarten en luchtfoto's wijzen erop dat het plangebied voornamelijk gebruikt werd als akkerland. Er worden bijgevolg geen grootschalige en diepe verstoringen verwacht als gevolg van recente landbouwbewerking.² De enige uitzondering hierop is de zone in het westen waar de hoeve aan de rand van de Mark gesitueerd is. Op recentere luchtfoto's zien we enkele aanpassingen in het landschap zoals de nieuwe afwatering ten noorden van het plangebied.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

De grootste delen van het plangebied zijn te situeren binnen of op de rand van het Holocene alluvium van de rivier de Mark. Eventuele archeologische resten zullen er voorkomen direct onder de humeuze teelaarde of dieper. Omdat geen gedetailleerde informatie over aardkundige laagdiktes voorhanden is, kan er voorlopig van de diepligging van eventuele resten geen nauwkeurigere inschatting worden gemaakt. Algemeen kan gesteld dat archeologische resten van alle Holocene perioden kunnen worden aangetroffen binnen het plangebied.³

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan de hoeve in het westen van het plangebied benoemd worden als archeologisch interessant.

Voor de oudere perioden (steentijden-metaaltijden-Romeinse periode) is er niets voorhanden wat betreft historische of archeologische bronnen die relevant zijn voor het plangebied. Er zijn enkele stukken handgevormd aardewerk gevonden bij archeologische ingrepen in de omgeving maar dit bedraagt slechts enkele vondsten die niet specifiek gedateerd konden worden.

Hierbij sluit het dit onderzoek zich aan bij de conclusie van de vorige nota van RAAP: er zijn na de bureaustudie geen aanwijzingen voor een verhoogde kans voor het treffen van archeologische vondsten of sporen.⁴

2.3 Impactbepaling

Tabel 1: Overzicht van de soorten ingrepen en potentiële impact

Soort ingreep	Extra informatie	Impact
Noordelijke duiker (Duiker 1)	15m lang, Verstoring is 30 cm onder het maaiveld	Ja - 30 cm onder het maaiveld

² DEMEY et al. 2019

³ DEMEY et al. 2019

⁴ DEMEY et al. 2019

Soort ingreep	Extra informatie	Impact
Zuidelijke duiker (Duiker 2)	8,5m lang, 30m onder het maaiveld	Ja - 30 cm onder het maaiveld
Sloop twee oude duikers	lengte van 4,8m en lengte van 6,2m	Neen - reeds verstoorte grond door plaatsing van de duikers
Dijk	309m lang, 4,50m breed	Ja - tot 30 cm diepte: teelaarde wordt afgegraven
Segmentstuwconstructie	Steunt op een palenschikking van 24 palen die 9m onder de constructie gaan.	Ja - 24 palen die 9m diep in de grond gaan
Dienstgebouw	Geplaatst bovenop de dijk	Neen - wordt bovenop de dijk gebouwd
Ontbossing	23 bomen met bijna allen een stamdiameter kleiner dan 30 cm (uitzondering: stamdiameter van 80cm)	Ja - oppervlakte is 392 m ²
Verharding	Vanaf de Daelstraat tot de segmentstuwconstructie (2.473m ²)	Neen
Draadgaasafsluiting	Omheining tussen grazende dieren en de spoorwegdijk	Neen
Aan te storten grond	Doorgang over L-wand moet mogelijk gemaakt worden: dorpelpeil ligt onder het maximale waterpeil	Neen - grond wordt aangestort
Schanskorven op talud spoorweg	Spoorweg is aangemaakt in 1867: op 19de eeuwse opgehoogde aarde ⁵	Neen - ingreep in de bodem gebeurd op recente verstoring

⁵ KEVERS 2023: Lijn 123

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Om het potentieel op kennisvermeerdering te bepalen dienen de geplande werkzaamheden afgetoetst te worden met de archeologische verwachting. De opdrachtgever plant waterbeheersingswerken langs de Mark.

Gezien de bodemingrepen voor het grootste deel van het terrein beperkt zijn (tussen de 30 en 50 cm) vormen de werken hier geen bedreiging voor het bodemarchief. De meer interessante zones van het plangebied - de hoeve in het westen van het plangebied en de hellingen aan de randen van het plangebied - zijn zones waar er geen tot zeer weinig impact op de bodem zal zijn. Zo wordt bij de hoeve aarde aangestort en is er op de helling van het plangebied in het zuiden louter een verharding gepland.

Het merendeel van de voorziene werken zijn vrij ondiep en worden uitgevoerd in langgerekte tracés. De kans dat er archeologische resten worden aangetroffen is eerder beperkt in dergelijke smalle stroken. Bovendien zijn sporen of vondsten vaak moeilijk te interpreteren wegens de ruimtelijke spreiding waarin ze worden aangetroffen. Algemeen ligt het archeologisch potentieel voor verder onderzoek in het kader van de geplande werken zeer laag.

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon wel voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek⁶ is verder vooronderzoek niet aangewezen.

Ondanks er kans is op archeologische relictten, is de verwachting laag en gaat het bijna uitsluitend om water gerelateerde vondsten. In Vlaanderen is hierover weinig kennis. Algemeen is informatie over beekdalarcheologie sterk beperkt, waardoor over gaan tot een gefundeerde uitspraak over de waarde en het kennispotentieel in dergelijke contexten nog in zijn kinderschoenen staat. Omwille van het eerder smalle projectgebied en de vaak ondiepe graad van verstoring wordt voor dit project het potentieel op kennisvermeerdering laag ingeschat. Bijkomend onderzoek en het daarmee gepaard gaan financiële luik, alsook de arbeid, weegt niet op ten opzicht van de kennisvermeerdering. De voorziene bodemingrepen doorsnijden hooguit het spaarbekken of mogelijk een woelkom. De informatie die dergelijke structuren kunnen opleveren is zeer beperkt.⁷

Verder archeologisch onderzoek is dus binnen de contouren van het plangebied niet nodig. Op basis van het reeds uitgevoerd bureauonderzoek werd de archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische relevante niveaus aangepast naar een zeer laag kennispotentieel. De impactanalyse heeft aangetoond dat de geplande werkzaamheden geen impact zullen hebben op het bodemarchief gezien de beperkte bodemingreep. Hierbij sluit de conclusie van deze archeologienota aan bij de conclusie van de voorgaande archeologienota (ID11345).

⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020, fig. 3

⁷ DEMEY et al. 2019

3 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- DEMEY, D., F., P. & VANHOLME, N., 2019. *Waterbeheersingswerken langs de Mark, Galmaarden en Herne, RAAP België - Rapport 214*, Eke.
- GEOPUNT VLAANDEREN, 2023. Catalogus. Available at: <https://www.geopunt.be/catalogus>.
- KEVERS, P., 2023. Belgische Spoorlijnen. Available at: <https://sites.google.com/view/belgischespoorlijnen/spoorlijnen>.